

*І. Г. Васильєва*

*Харків, Національний технічний університет*

*«Харківський політехнічний інститут»*

## **ГЕНДЕРНИЙ КОНТЕКСТ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕРЦЕПЦІЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ**

В останні роки в психології відзначається значне зростання інтересу до гендерних досліджень, які досить часто виходять за рамки виключно психологічної науки і стають складовою частиною інших соціально значущих сфер життя. Культурне та індивідуальний розвиток особистості, осмислення свого буття стали розглядатися виключно в гендерному контексті.

Статеві-рольові риси є однією з базових структур особистості і тому відіграють важливу роль у процесах адаптації та саморегуляції. У психологічній літературі є докази, що дисбаланс статевої-рольової структури особистості є патогенетичним або предрисуючим чинником формування невротичних розладів і психосоматичних розладів, девіантної поведінки тощо. Статеві-рольові утворення особистості є стрижневими, тому що значною мірою визначають її поведінку, особливості міжособистісного спілкування з іншими людьми, вибір шлюбного партнера, стійкість шлюбних відносин та успішність сімейного функціонування взагалі.

Проблема сприймання і розуміння людьми один одного (тобто проблема соціальної перцепції) – це одна з центральних проблем міжособистісного спілкування. Міжособистісне сприймання – це процес з активним зворотним зв'язком, до якого обов'язково входить розуміння. Образ людини, що формується в процесі сприймання, несе інформаційне навантаження та грає регулюючу роль в процесах взаємодії, допомагає будувати лінію поведінки по відношенню до людини, яку сприймають.

Центральними проблемами в галузі міжособистісного сприймання сьогодні є: вікові, гендерні, професійні особливості соціальної перцепції; умови та чинники, що впливають на точність і адекватність оцінки однією людиною іншої; закономірності формування першого враження; вплив на ці процеси минулого досвіду, характеру взаємовідносин, самооцінки та особистісних якостей людей, які знаходяться у процесі взаємодії.

Дослідження, спрямоване на вивчення зв'язку статево-рольових характеристик особистості та особливостей прояву міжособистісного сприймання у студентів, було проведено на базі Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут». Всього в дослідженні взяли участь 123 особи (49 юнаків та 74 дівчат) – студентів другого та третього курсів економічного факультету. Були використані такі методи та методики дослідження: метод опитування, статево-

рольова ACL-шкала А.В. Heilbrun; соціометрична методика; модифікований варіант „Колірного тесту відносин”; методи математичної статистики.

В процесі опитування респондентам пропонувалось відповісти на запитання, що стосувались їхнього першого враження про представників своєї та протилежної статі. Можна сказати, що для студентів найбільш важливим при сприйманні особи як своєї, так і протилежної статі є її манера триматися, вираз її обличчя, фігура і осанка, тобто ті параметри, які характеризують не лише зовнішність, а й характер особистості, та найбільш піддаються корекції при наполегливій роботі з самовиховання (зокрема – роботі з формування певних якостей характеру та навиків міжособистісного спілкування).

За результатами дослідження статево-рольових особливостей студентів за допомогою статево-рольової шкали А.В. Heilbrun ми розділили всіх досліджених на такі групи: маскулінні юнаки; фемінінні дівчата; андрогінні юнаки і дівчата. Відмітимо, що така тенденція вже описана в сучасній психологічній літературі, і спеціалісти схиляються до точки зору, згідно якої саме андрогінний тип є найбільш пристосованим до сучасного життя.

В той же час, однозначного зв'язку між статево-рольовими характеристиками особистості студентів і особливостями їхнього міжособистісного сприймання не виявлено, хоча можна казати про наявність певних тенденцій. За співвідношенням показників статево-рольової структури особистості студентів умовно можна розділити на такі групи: маскулінні юнаки, фемінінні дівчата, андрогінні юнаки та дівчата.

Таким чином, можна припустити, що особливості міжособистісного сприймання у студентів, перед усім, є пов'язаними з їхніми статево-рольовими характеристиками та обумовлені ними. Вивчення проблеми міжособистісного сприймання та гендерних особливостей його прояву у студентської молоді, за нашим поглядом, сприятиме більш успішній психопрофілактичній, а за необхідністю, й психотерапевтичній роботі з цього приводу.